

Kunst in de Openbare Ruimte

Grote structuren, dat is misschien de noemer waaronder het werk van Ton Slits te plaatsen valt. Of dit nu grote vormelijke structuren van het werk in de openbare ruimte zijn, of de kosmische kaders van zijn denken: nergens kent zijn werk een gelimiteerde grens. Hij weet door middel van een zeer eigen vormtaal de beschouwer aan het denken te zetten.

In de eerste plaats door indringende beelden te maken die op het netvlies blijven staan. Als het ware weet hij de geest van de beschouwer aan te raken en daagt hij uit tot spiritueel denken, op het niveau van de beschouwer zelf. De kunstenaar laat het aan de passant over om zijn werk te interpreteren. Het gaat bij zijn werk in de openbare ruimte altijd om een visuele tegenbeweging ten opzichte van de gebouwde omgeving. Zijn werk zet aan tot gedachten waarbij zaken van grotere waarde, dan uitsluitend het esthetische, een rol speelt. De vormtaal die hij gebruikt past binnen een scale van iconen die, in dit hypervisuele tijdperk, een duidelijk aanwezige rol spelen. De grafische en driedimensionale vormgeving die hij al jaren bezigt is zijn tijd vooruit. De virtuele wereld van het internet en de kosmische trends in andere vormgevingsuitingen lijken zich een visueel jargon aangemeten te hebben dat aansluit bij de vormtaal van de kunstenaar. Het verschil is echter dat waar de een het gebruikt als puur visuele oppervlakkigheid, Slits deze vormtaal gebruikt voor een maatschappij kritische houding. Hij bereikt dit door een juiste afstemming van de grote structuur ten opzichte van het individuele detail, dit in tegenstelling tot menig ander kunstenaar.

Een voorbeeld hiervan is zijn werk op het Java-eiland te Amsterdam (pag. 20, 21). Na goed kennis genomen te hebben van de opzet van het bouwproject en de uitgangspunten van de met de supervisie belaste architect Sjoerd Soeters, maakt hij een vertaling naar zijn eigen idioom dat aansluit bij de gebouwde omgeving zonder daarbij naadloos aansluitend te zijn. De uitvergrotingen van de kop van de Parker-schroef, laat dit proces, van macro- naar microniveau, zien. Slits streeft daarbij naar een meer 'aandachtige' openbare ruimte, waarbij mensen hun dagelijkse beslommeringen kunnen vergeten. Hij lokt de beschouwer als het ware met een 'aangename vormtaal', die nergens dwingt maar wel aanzet tot overdenkingen. Zijn idioom leidt niet direct naar de achterliggende gedachten maar geeft ruimte aan de beschouwer. Slits gaat ervan uit dat ieder mens verscheidt.

Een voorbeeld daarvan is het werk in de gemeente Vlaardingen aan het Schoutplein (pag. 18,19). Het betreft hier een langwerpige plein, waarop de kunstenaar een patroon heeft aangebracht dat bestaat uit vakken met nullen en kruisen. Deze vakken zijn aan weerszijden van een bommenrij geplaatst en vormen een natuurlijke geleiding voor het parkeren. Waar gemeentelijke instanties grote moeite hebben om parkeerders in goede banen te leiden, lukt het Slits om hen dit op een vanzelfsprekende manier te laten doen. Automobilisten plaatsen hun auto binnen de aangebrachte vakken en ervaren meteen, dat wanneer zij dit nalaten, zij afbreuk doen aan de visuele ruimte. Niet alleen parkeerders, maar ook voetgangers en fietsers worden geleid door de visuele elementen, zonder dat daarbij sprake is van een verplichting. De kunstenaar heeft in overeenstemming met de gemeente een totaalplan bewerkstelligd dat in alle opzichten voldoet aan de eisen die hij aan de openbare ruimte stelt. Daarbij is zijn beeldtaal zowel onderdeel alsook zelfstandig deel van de openbare ruimte. De X en O figuren zijn speelse elementen die verwijzen naar de geordendheid van ons bestaan. De bommenrij is een tegenpool. De kunstenaar wil hiermee wijzen op de natuur of sterker gezegd, op het aardse waarbij de kringloop een fundamenteel gegeven is. Wat Slits in feite gedaan heeft in letterlijke en figuurlijke zin is dat hij de openbare ruimte ingericht heeft als een huis met een tapijt, een groenvoorziening en een verkeersgeleiding waarvan de gebruikers zich niet bewust zijn. Kleuren spelen hierbij een sterke rol. Deze zijn zodanig gekozen dat de gehele omgeving in harmonie is en dit ook uitstraalt naar de gebruikers.

Kleur en licht zijn belangrijk in het werk van Slits, zij het echter op een zeer ingehouden manier. Met name het verschil tussen dag en nacht weet hij uit te buiten door als het ware twee verschillende kunstwerken te maken. In zijn werk in Sliedrecht is dit het geval. Het betreft een ritme van bedekte vensters in een horizontaal gelaagd bakstenenpatroon (pag. 16, 17). In nauwe samenspraak met de architect Teske van Royen, voor Buro 5 in Maastricht heeft de kunstenaar het zelfde principe toegepast bij het multifunctionele gebouw, *CEAn d'r Put*¹ in de gemeente Landgraaf. Door gebruik te maken van verschillende lagen gekleurd en helder glas krijgt het gebouw *CEs* avonds een bijna magische uitstraling (pag.22, 23). Ook de gebruiker van het gebouw ervaart dit bijzondere gegeven. Het werk op het Java-eiland kent eveneens een bijzondere lichtwerking. Dit gegeven wordt nogeens versterkt door het feit dat het hier gaat om een poort.

Bij de opdracht in het Walram-college in de stad Sittard is het gebruik van licht in de voorwaarden opgenomen. De reden hiertoe was dat de architect zijn plannen diende te veranderen, waardoor een lichtkoepel verviel. Slits kreeg als opdracht het effect van een niet bestaande lichtkoepel te verwerken. Door gebruik te maken van een verhoging in het plafond en deze te bekleden met gekleurde neonlijnen die gemonteerd zijn op een metalen frame. Hierdoor werd een effect gecreëerd dat de gebruiker het idee geeft zich in een minder begrensde ruimte te bevinden (afb.19, 20).

Een tegenovergesteld effect weet Slits te bereiken in zijn ogenschijnlijk eenvoudige trapezium vormige glazen doos dat dienst doet als entree van het politiebureau *CEDe Noordhoek*¹ te Rotterdam. Door ingenieus gebruik te maken van gelaagd glas met in het productie proces toegevoegde papierlagen. Hierdoor wordt de ruimtelijkheid van dit werk begrensd en ontstaat er een spel tussen gehele en gedeeltelijke transparantie. Op het glas zijn zeefdrukpatronen aangebracht in de vorm van naalden. Daarnaast zijn er in het papier patronen uitgesneden en is het glas op sommige plaatsen gezandstraald. De transparantie en geslotenheid past in de nieuwe filosofie van de politie die meer zichtbaar wilde zijn voor de maatschappij.

Slits denkt in grote structurele lijnen, zowel in uiterlijk als in achterliggende gedachten. Daarbij maakt het niet uit of dit nu om tekeningen, schilderijen, installaties of werk in de openbare ruimte gaat. Terecht noemt Aat van IJperen dit in deze uitgave *CEbestaanswezenlijke communicatie*¹.

Peter Fransman

Art in Public Space

The work of Ton Slits is perhaps best described as large-scale structures. Whether large, formal structures in public space or the cosmic frame of thought, there is no restrictive border to his work. Using a highly individual visual vocabulary Slits is able to provoke viewers to reflect. He achieves this in the first instance by using striking images which remain imprinted on the retina. He is able to touch the viewers' minds and challenge them to think in spiritual terms. He leaves the interpretation of his work to the passer-by. In his work in public space he engenders a visual movement which counters that of the built environment. His work prompts thoughts of values that go beyond the purely aesthetic.

His visual vocabulary corresponds to a range of icons which clearly play a part in the hyper-visibility of today. The graphic and the three-dimensional designs that have occupied him for many years are before their time. The virtual world of the Internet and the cosmic trends in other forms of design appear to have assumed a jargon that conforms to the artist's visual vocabulary. However, the difference is that where the jargon uses this visual vocabulary purely superficially, Slits utilizes it for social criticism. He achieves this by attuning large structures to the detail of the individual, unlike many other artists.

An example of this is his work Heavenly Jewel on Java Eiland in Amsterdam (p. 20,21). Having thoroughly familiarized himself with the building plans for this area and the basic ideas of the architect Sjoerd Soeters, who is responsible for supervising the development, Slits translated them into his own idiom in a way that corresponded to the built environment but which did not seamlessly conform to it. The enlargement of the head of a self-tapping screw reveals this movement from macro to micro. In this Slits intention is to create a more 'attentive' public space where people can forget their daily grind. He tempts the viewer with an 'attractive visual vocabulary' which never coerces but which initiates contemplation. His idiom does not immediately disclose to the underlying ideas, but provides the viewer with space. Slits assumes that everyone will make different associations.

An example of this is the work he made for the square Schoutplein in Vlaardingen (p. 18, 19). On this rectangular site Slits made a design of boxes on the ground containing noughts and crosses. These units are positioned either side of a row of trees and together they form parking spaces. Whereas the local council had had great difficulties, Slits easily managed to get drivers to park in rows. Drivers park within the defined areas and immediately realize that they disrupt the visual impact of the space when they fail to do so. And it is not only drivers who are guided by these visual elements: pedestrians and cyclists adapt to the space without there being any obligation for them to do so. The artist, in cooperation with the municipality, put a total plan into operation which conformed in all respects to the conditions he expects of public space. His visual vocabulary is both a part of the public space and independent of it. The Xs and the Os are playful elements which refer to the orderliness of our existence. The row of trees is the polar opposite. Here the artist aims to refer to nature or, to put it more strongly, to the earthly, of which the cyclical is a fundamental aspect. What Slits has done is literally and figuratively to arrange this public space as a house with carpet, a green area and a traffic route which the users are unaware of. Colours form an important feature in this. They have been selected in such a way that the entire environment is in harmony and this is communicated to the users.

Colour and light are important to Slits work, albeit in a low-key manner. He has achieved two different art works using the difference between day and night. This is particularly evident in the work he made in Sliedrecht. Here a rhythm was formed by covered windows arranged in the layered, horizontal format of brickwork (p. 16, 17). Working closely with the architect Teske van

Royen for Buro 5 in Maastricht, the artist applied the same principle to the multifunctional An d'r Put building in Landgraaf. By using different layers of coloured and clear glass the building takes on an almost magical appearance at twilight (p. 22, 23). The users inside the building also experience this extraordinary effect. The work on Java Eiland in Amsterdam has even more spectacular light effects, which are amplified by its position in the old port.

A use of light was a precondition of the commission for an art work at Walram College in Sittard. The reason for this was that the architect had been forced to change his plans for the building which meant removing a skylight. Slits was commissioned to produce the effect of this non-existent light source. By making use of a raised area in the ceiling and by covering it with coloured lines of neon mounted on a metal frame the impression was created of a less enclosed space than it actually was (fig. 19, 20).

Slits managed to achieve a contrasting effect in his apparently simple trapezium-shaped glass box which he designed for the entrance of the police station De Noordhoek in Rotterdam. Here he made ingenious use of layered glass and layers of paper, which were added during the production process. This restricted the spatial effect in the work and generated a play between complete and partial transparency. A needle pattern was silk-screened onto the glass, shapes were cut out of the paper and areas of the glass were sandblasted. The transparency and opaqueness corresponded with the new philosophy of the police who wanted to become more visible to the community.

Slits thinks in broad, structural outlines, both physically and in terms of the underlying ideas. It doesn't matter to him whether he is making a drawing, a painting, an installation or work in public space. Elsewhere in this publication Aat van IJperen rightly describes this as 'communication essential to existence'.

Peter Fransman